

نقطه نظر / سرمقاله

ضرورت پرداختن به نقد در زمینه هنر و معماری اسلامی

نقد برخلاف آنچه رایج است به ویژه در ایران، به معنای عیب‌جویی، منکوب کردن و نمایش نکات منفی نیست. تاریخ هنر نوعی گزینش محسوب می‌شود. اکثر منابع ترجمه‌شده در زمینه تاریخ هنر که در دست ماست، به هنر غرب پرداخته و شرق و ایران را نیز از دیدگاه غربی‌ها معرفی کرده‌اند، البته با حجم بسیار کم نسبت به آنچه از غرب گفته شده است. در واقع این منابع فقط تاریخ هنر است بدون هیچ‌گونه نقد و تحلیل و حتی مقایسه هنرها باهم. از این رو ضروری است که تاریخ تحلیلی و نقد هنر ایران با روش‌شناسی و ارائه نمونه‌ها انجام شود تا ارزش‌های واقعی و حقیقی هنر و معماری ایران آشکار گردد. نقد باید بی‌طرفانه باشد، نقدهای سلیقه‌ای، احساسی و سیاسی لطمه به ساحت با ارزش هنر می‌زند. البته نقدهای غیر منطقی همواره معترضان نیست، گاه از بی‌اطلاعی و ناآگاهی سرچشمه می‌گیرد. نقد آرای سنت‌گرایان در زمینه هنر و معماری اسلامی از اهم اموری است که در سال‌های اخیر آغاز شده و کتب و مقالات ارزشمندی در این زمینه به چاپ رسیده است.

نشست تخصصی «نقد آرای سنت‌گرایان در باب هنر و معماری اسلامی» در تاریخ ۱۸ و ۱۹ مهرماه ۱۴۰۳ در گالری نظرگاه - پژوهشکده هنر، معماری و شهرسازی نظر- برگزار می‌شود. هدف از برگزاری این نشست ارائه نظرات نو در باب نقد این طیف از متفکرین و در پی آن پرهیز از یک‌سونگری و مقایسه آرای متفاوت با دیدگاه سنت‌گرایان غربی، شرقی و ایرانی است.

مکتب سنت‌گرایی رویکردی در فلسفه معاصر است که نسبت به مدرنیته و فلسفه جدید غرب دیدگاه انتقادی دارد و معتقد به احیای دانش و خرد در معنای قدسی است. این مکتب در دوران جدید با رنه گنون فیلسوف فرانسوی آغاز شد، بورکهارت، شوان، لینگر، کوماراسوامی و... نیز بدان پیوستند، سردمدار این جریان در ایران سید حسین نصر است. باور سنت‌گرایان شرقی و غربی بر این است که یک حقیقت واحد مشترک و جاویدان در تمام ادیان الهی و غیر الهی، از اسلام، مسیحیت، یهودیت، بودیسم، هندوئیسم، شینتو و... وجود دارد که مبتنی بر سنت قدسی یا سنت ازلی و ابدی و جاری در تمام فرهنگ‌ها و تمدن‌هاست. «حکمت خالده - خرد جاویدان» این مکتب در ممالک جهان اسلام در پیوند با تصوف و فرقه‌های عرفانی-اسلامی وارد مباحث هنر و معماری اسلامی شده و از طرفی با عرفان شرق دور گره خورده است. رواج این نحله فکری پس از انقلاب اسلامی با شتابزدگی نسبت به ترجمه این آثار صورت گرفت، که عواقب وخیم آن تاکنون برجاست.

در پی تلاش‌های اخیر بر آن شدیم جلسات نقد آرای این متفکران را در زمینه هنر و معماری پیگیری نموده تا پژوهشگران جوان و اساتید در دانشکده‌های هنری نسبت به پژوهش و تدریس شیوه‌مند و به دور از احساسات با منطق و استدلال تلاش نمایند. از آنجا که دیر زمانی است این جریان تأثیرات انحرافی و غلط بر تدریس، تدوین مقالات، کتب و حال و هوای حاکم بر جامعه هنر و معماری کشور داشته است، لازم آمد پاره‌ای از پژوهش‌های سال‌های اخیر در این نشست معرفی شود تا در جلسات آتی تکمیل شده و در قالب کتاب مجموعه مقالات چاپ گردد.

شهره جوادی
مدیرمسئول
shjavadi@ut.ac.ir

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

COPYRIGHTS

Copyright for this article is retained by the author (s), with publication rights granted to the journal of art & civilization of the orient. This is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

نحوه ارجاع به این مقاله
جوادی، شهری. (۱۴۰۳). ضرورت پرداختن به نقد در زمینه هنر و معماری اسلامی. مجله هنر و تمدن شرق، ۱۲ (۴۵)، ۵.

DOI: 10.22034/JACO.2024.2071602

URL: https://www.jaco-sj.com/article_207160.html

